

Kernindicatoren voor assessment binnen de context van inclusief onderwijs

Proloog

Assessment binnen de context van inclusief onderwijs is een aanpak van assessment binnen het reguliere onderwijs waarbij beleid en praktijk ontworpen zijn om het leren van alle leerlingen zo goed mogelijk te bevorderen. De algehele doelstelling van assessment binnen de context van inclusief onderwijs is dat al het assessmentbeleid en de procedures de succesvolle participatie en inclusie van alle leerlingen moet ondersteunen en versterken.

Hieronder worden een aantal 'kern' indicatoren en bijbehorende randvoorwaarden gepresenteerd waarover de vertegenwoordigers van 25 landen die deelnemen aan het driejarig Agency project 'Assessment in Inclusive Settings' het eens zijn geworden dat deze cruciaal zijn voor assessment binnen de context van inclusief onderwijs. Zie ook: <http://www.european-agency.org/site/themes/assessment/index.shtml>

Er zijn zeven niveaus van kernindicatoren vastgesteld, deze beslaan mensen, structuren en beleidskaders. Deze niveaus zijn: leerlingen, ouders, leraren, scholen, multidisciplinaire assessmentteams, beleid en wetgeving. Voor elk van deze niveaus werd een kernindicator voorgesteld – een vaststelling op hoger niveau die in essentie de sleutelvoorwaarde aangeeft voor de toepassing van assessment binnen de context van inclusief onderwijs.

Naast de kernindicator zijn ook een aantal 'randvoorwaarden' vastgesteld. Dit zijn voorwaarden van een lagere orde die vervuld moeten worden als de kernindicator daadwerkelijk wordt toegepast.

Deze kernindicatoren zijn ontwikkeld als een gids die ervoor moet zorgen dat assessmentbeleid, procedures en praktijk zo inclusief mogelijk zijn. Zoals het er nu voorstaat is het de bedoeling dat ze gebruikt worden als instrument voor reflectie en beoordeling en niet zozeer voor het verzamelen van gegevens ter bewaking van doelen.

De indicatoren kunnen in de toekomst nuttig zijn om ontwikkelingen en trends te bestuderen. De kernindicatoren en randvoorwaarden zullen echter verdere operationalisering behoeven, zodat het noodzakelijke bewijs dat vooruitgang in het bereiken van doelen voor assessment binnen de context van inclusief onderwijs aantoont, overtuigend is.

Kernindicator voor leerlingen

Alle leerlingen worden betrokken bij en krijgen de kans om hun eigen assessment en de ontwikkeling, toepassing en evaluatie van hun eigen leerdoelen te beïnvloeden.

Randvoorwaarden

- Er wordt een scala aan strategieën en instrumenten in klaslokalen gebruikt om leerlingen te betrekken bij zelf-assessment, het vaststellen van hun eigen doelen en het ontwikkelen van metacognitieve vaardigheden en strategieën.
- Alle betrokkenen zijn het erover eens dat het doel van assessment van de leerling gericht is op het vaststellen van specifieke en realistische doelen die leiden tot verbeteringen in het leren.
- Leraren gebruiken methoden om feedback op het leren te verkrijgen die geschikt en motiverend zijn voor individuele leerlingen.
- Er zijn structuren/mechanismes in werking die leerlingen in staat stellen bij te dragen aan assessment en planning op klasse- en schoolniveau en aan het werk van multidisciplinaire assessmentteams.

Kernindicator voor ouders

Ouders worden betrokken bij en krijgen de kans om invloed uit te oefenen op assessmentprocedures die op hun kind betrekking hebben.

Randvoorwaarden

- Ouders hebben duidelijke rechten om assessment bij hun kind te laten plaatsvinden, maar ook om de resultaten van assessment te weigeren of te accepteren.
- Ouders zijn betrokken bij de ontwikkeling, toepassing en evaluatie van de leerdoelen van hun kind.
- Er zijn structuren/mechanismes in werking die ouders betrekken bij het bijdragen aan assessment en planning op klasse- en schoolniveau en aan het werk van multidisciplinaire assessmentteams.
- De rol van de ouders in het optimaliseren van de factoren die de inclusie van hun kind ondersteunen, moet duidelijk zijn en erkend worden op het niveau van de leraar, de school en het beleid.

Kernindicator voor leraren

Leraren gebruiken assessment om leeransen te verbeteren door het stellen van doelen voor de leerling en voor henzelf (in relatie tot effectieve onderwijsstrategieën voor een specifieke leerling) en om feedback te verkrijgen op het leren van de leerling en van henzelf.

Randvoorwaarden

- Formatieve evaluatie van het leren van alle leerlingen is de verantwoordelijkheid van de leraar.
- Leraren begrijpen dat het hoofddoel van assessment is om de volgende stappen in het leren vast te stellen en niet alleen om leerlingen te vergelijken met van buitenaf bepaalde normen of andere leerlingen.
- Leraren gebruiken een scala aan assessmentstrategieën zodat ze motiverende en effectieve feedback over het leerproces kunnen verstrekken aan leerlingen en aan anderen.
- Leraren worden op de juiste manier getraind en krijgen ondersteuning bij het gebruiken van assessmentplannen, methoden en aanpakken die een link hebben met het individueel handelingplan van een leerling, of een ander instrument om het planmatig handelen te versterken.
- Er zijn verschillende assessmentinstrumenten en methoden beschikbaar voor leraren.
- Leraren adopteren een holistisch/ecologisch standpunt ten aanzien van het leerproces van de leerling dat academische, gedrags-, sociale en emotionele aspecten van het leerproces in ogenschouw neemt. Dit standpunt moet rekening houden met de verschillende leercontexten waarin de leerling op school en thuis verkeert en met de context waarin assessment plaatsvindt.
- assessment op het niveau van de klas vereist een teamaanpak - waarbij de leerlingen zelf, ouders, gezinnen, leeftijdsgenoten, andere leraren en ondersteunend personeel, en indien van toepassing multidisciplinaire assessment teams, worden betrokken.

Kernindicator voor scholen

Scholen passen een assessmentplan toe dat de doelen en het gebruik; functies en verantwoordelijkheden van assessment beschrijft en duidelijk verklaart hoe assessment wordt gebruikt om de diverse behoeften van alle leerlingen te ondersteunen.

Randvoorwaarden

- Schoolleiders zijn verantwoordelijk voor het bewaken van het leerproces van alle leerlingen en maken daarbij gebruik van de juiste uitkomsten van de assessment.
- De school is autonoom in het organiseren van de beste manieren om inclusie en assessment binnen de context van inclusief onderwijs te bevorderen.
- Er is een duidelijk leiderschap voor assessment binnen de context van inclusief onderwijs.
- Schoolleiders nemen de verantwoordelijkheid in het bereiken van een balans van assessmentprocedures die verschillende doelen nastreven: het informeren van het individuele leren, monitoren en evaluatie.
- De school gebruikt uniforme taal die gebruikt wordt door leerlingen, ouders, leraren en andere professionals om assessment te begrijpen. Dit is verbonden met schoolsystemen voor het bijhouden en bewaken van het leerproces en wel zo dat de algehele kwaliteit en effectiviteit van de school versterkt wordt.
- De school hanteert een plan voor het leren van alle leerlingen (academisch en sociaal) en voor assessment dat – indien nodig – individueel wordt aangepast aan de specifieke behoeften van leerlingen.
- Alle schoolplannen vereisen een teamaanpak waarbij leerlingen, ouders en andere professionals actief betrokken worden.
- Schoolleiders bewaken de assessmentprocessen om zo het assessmentwerk van leraren te ondersteunen.
- Schoolmanagers bieden ondersteuning, tijd en maken het leraren mogelijk om flexibel te zijn in de toepassing van assessment ten behoeve van het leren en om de resultaten van assessmentprocessen te vertalen in hun dagelijkse lespraktijk.
- Schoolleiders organiseren en ondersteunen de medewerking en het teamwerk dat nodig is voor assessment onder leraren.

- Schoolleiders werken aan de ontwikkeling van samenwerkingsverbanden met andere scholen en organisaties zoals universiteiten of onderzoeksinstituten die het delen van informatie op het gebied van 'best assessment practice' ondersteunen.

Kernindicator voor multidisciplinaire assessmentteams

Multidisciplinaire assessment teams – ongeacht hun samenstelling – werken samen om inclusie en de onderwijs- en leerprocessen van alle leerlingen te ondersteunen.

Randvoorwaarden

- Multidisciplinaire assessmentteams zijn verantwoordelijk voor het ondersteunen van leraren in het versterken van onderwijs- en leerprocessen en inclusie.

- De verantwoordelijkheid voor het leerproces van leerlingen en assessment blijft te allen tijde bij de leraren en de scholen.

- Multidisciplinaire assessmentteams werken met alle leerlingen om onderwijs- en leerprocessen en inclusie te ondersteunen, niet alleen met leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

- Alle vormen van assessment uitgevoerd door multidisciplinaire assessmentteams zijn direct van invloed op onderwijs- en leerprocessen.

- Multidisciplinaire assessmentteams conformeren zich aan de principes van teamwork en participatie van leerlingen, ouders, leraren en andere professionals.

- Alle vormen van assessment uitgevoerd door multidisciplinaire assessmentteams neemt de hele leeromgeving van de leerling in ogenschouw en houdt tevens rekening met de context waarin assessment plaatsvindt.

- Multidisciplinaire assessmentteams dienen als 'vermenigvuldigers' van 'best practice' door het delen van voorbeelden van innovatieve assessmentmethoden en -instrumenten enz.

- Multidisciplinaire assessmentteams werken met schoolassessmentplannen.

- Multidisciplinaire assessmentteams houden rekening met een benadering van assessment ten dienste van interventies.

- Multidisciplinaire assessmentteams gebruiken een uiteenlopend scala aan benaderingen en technieken.
- Multidisciplinaire assessmentteams gebruiken assessmentinstrumenten die het interdisciplinaire werk van experts uit verschillende gebieden ondersteunen door het aanreiken van een gemeenschappelijke taal en samenwerkingsstrategie.

Kernindicator voor assessmentbeleid

Assessmentbeleid en procedures ondersteunen en versterken de succesvolle inclusie en participatie van alle leerlingen die de neiging hebben tot onderpresteren en kans lopen op exclusie, inclusief degenen met specifieke onderwijsbehoeften.

Randvoorwaarden

- Beleidsmakers zijn verantwoordelijk voor het ontwikkelen van assessmentbeleid dat de factoren die inclusie voor de individuele leerling en zijn ouders op leraar- en schoolniveau ondersteunen, optimaliseert.
- Beleidsmakers zijn verantwoordelijk voor het voorzien in flexibele financieringsstructuren die de toepassing van assessmentbeleid dat de factoren die inclusie ondersteunen versterkt.
- Alle beleidsverklaringen op het gebied van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften zijn opgenomen in het algemene onderwijsbeleid.
- Beleid wordt gestuurd door regionale assessmentplannen, die ontwikkeld zijn door alle betrokkenen bij assessment.
- Het uiteindelijke doel van assessmentprocedures opgenomen in het beleid is het ondersteunen van het onderwijs- en leerproces en progressie van alle leerlingen.
- Assessmentbeleid zorgt ervoor dat assessmentmethoden geschikt zijn voor hun doel en het juiste gebruik van de methoden moet bewaakt worden.
- Assessmentbeleid omschrijft de verantwoordelijkheden van de leraar, de school en het multidisciplinaire team.
- Assessmentbeleid omschrijft de ondersteuning en training die aangeboden wordt aan de leraar, school en het multidisciplinaire team, zodat ze hun verantwoordelijkheden kunnen vervullen.

- De ondersteuning en middelen verstrekt aan scholen en leraren ten gevolge van het assessmentbeleid zijn gevarieerd en flexibel.
- Bij het bewaken van onderwijsnormen wordt gebruik gemaakt van verschillende bewijsvormen, niet alleen van de informatie van de assessment van de leerling.
- Assessmentbeleid ondersteunt het principe van inclusie van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften binnen de minst beperkende omgeving.
- Al het assessmentbeleid ondersteunt een holistisch/ecologisch standpunt ten aanzien van het leerproces van de leerling waarbij rekening wordt gehouden met omgevingsfactoren (binnen de school en het gezin) en met zowel sociale en emotionele vaardigheden als met de academische leerdoelen.
- Alle assessmentprocedures zijn beschikbaar en toegankelijk voor alle leerlingen en aangepast aan hun specifieke behoeften (b.v. Braille, via tolken, enz.)
- Formatieve evaluatie is verbonden aan de inhoud en leerdoelen die vermeld staan in het curriculum en andere relevante documenten.
- Assessmentbeleid volgt zoveel mogelijk een universele flexibele opbouw waarbij opties een zo breed mogelijke variëteit in behoeften bedienen.
- Assessmentbeleid erkent 'alternatieve' summatieve evaluatie en kwalificaties die leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften toegang geven tot de arbeidsmarkt.
- Assessmentbeleid houdt rekening met en richt zich op het faciliteren van de noodzakelijke samenwerking met dienstensectoren (hier: gezondheidssector en sociale dienst).
- Assessmentbeleid maakt het delen van 'good practice' mogelijk en ondersteunt onderzoek en ontwikkeling van nieuwe assessmentmethoden in instrumenten.
- Assessmentbeleid wordt beoordeeld op de invloed die het heeft op de gelijkheid van kansen voor alle leerlingen.
- Aanpassingen van assessmentbeleid worden geminimaliseerd door het evalueren van het gevolg van nieuw assessmentbeleid en -praktijk voor de invoering hiervan.

Kernindicator voor onderwijswetgeving

Wetgeving op het gebied van assessment bevordert te allen tijde de effectieve toepassing van assessment binnen de context van inclusief onderwijs.

Randvoorwaarden

- Alle wetgeving op het gebied van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften is geïntegreerd in algemene onderwijswetgeving.
- Het vastgestelde doel van het assessmentsysteem is assessment binnen de context van inclusief onderwijs voor alle leerlingen.
- Hoewel assessment is opgenomen in wetgeving voor een aantal doelen – het informeren van het individuele leerproces en tevens het bewaken en evalueren hiervan – ziet wetgeving op het gebied van assessment, assessment als een instrument voor het onderwijs- en leerproces en niet als een instrument te gebruiken voor classificatie, verantwoording en het toewijzen van middelen.
- Alle leerlingen hebben recht op deelname aan assessmentprocedures op een manier die beantwoordt aan hun individuele behoeften.
- Leerlingen hebben recht op formatieve evaluatie die hun informatie verschaft over het onderwijs- en leerproces.
- Procedures voor de initiële identificatie van specifieke onderwijsbehoeften, zoals voorgeschreven in wetgeving zijn opgesteld met als doel informatie te verschaffen over interventie in het onderwijs- en leerproces.
- Ouders en/of verzorgers hebben het recht betrokken te worden bij alle assessment van hun kind.
- Wetgeving zorgt ervoor dat beleid, faciliteiten en ondersteuning gelijk zijn binnen de geografische gebieden van een land/regio.